

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
BANDLIQ VA MEHNAT
MUNOSABATLARI VAZIRLIGI
DAVLAT MEHNAT INSPEKSIYASI

100031, Toshkent shahar, Mirobod ko'chasi, 15-uy.
Telefon: (+998 71) 239-41-21, (+998 71) 239-12-72

www.mehnat.uz e-mail: info@mehnat.uz,
mehnat@exat.uz

“18” 06 2021 yil № 0100-00/17-7365

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи
ходимлари касаба уюшмаси
Республика кенгаши раиси
Р.Холматовга

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг Давлат меҳнат инспекцияси 2021 йил 15 июндаги ТБ-05/89-сонли хатингизга асосан куйидагиларни маълум қилади.

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши билан Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид 2021-2023 йиллар учун тузилган тармоқ келишуви Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 51-моддасига асосан Б-26 сон билан билдириш рўйхатидан ўтказилди.

Давлат меҳнат инспекцияси
бошлиғи ўринбосари - бош давлат
меҳнат ҳуқуқ инспектори

Г.Ниязметова

**Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши
ва Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш
давлат қўмитаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид
2021-2023 йиллар учун
ТАРМОҚ КЕЛИШУВИ**

I. Умумий бўлим

1. Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси (бундан кейин «Иш берувчи») ва Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши (бундан кейин «Республика кенгаши») кейинги ўринларда «Томонлар» деб аталади. Ушбу Тармоқ келишуви Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг IV-боби асосида тузилган. Тармоқ келишуви Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитасининг барқарор ишлашини таъминлашга йўналтирилган бўлиб, тармоқ ходимларининг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий кафолатларини белгилаб беради, шунингдек тизимдаги қуйи ташкилот ва корхоналарнинг раҳбарлари ва шу жамоанинг барча ходимлари ҳамда касаба уюшмаси қўмиталарига ҳам татбиқ этилади. Мазкур Келишув иш берувчилар билан касаба уюшмаси қўмиталари ўртасида тузиладиган жамоа шартномалари учун асос бўлади.

2. Республика кенгаши ҳамда Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид 2021-2023 йиллар учун ТАРМОҚ КЕЛИШУВИ (келгусида – Тармоқ келишуви деб юритилувчи) меҳнат ва ишлаб чиқариш муносабатларини, меҳнатни муҳофаза қилиш масалаларини тартибга солувчи ҳамда ходимларни ижтимоий кафолатлар билан таъминловчи тармоқ миқёсидаги меъёрий ҳужжатдир.

3. Ушбу Тармоқ келишуви Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси, «Аҳоли бандлиги тўғрисида»ги, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги, «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги Қонунлари ва Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги 88-сонли қарори ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Иш берувчилар конфедерацияси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид имзоланган 2020-2022 йиллар учун Бош келишуви ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар талабларидан келиб чиқиб, Томонлар қуйидагиларни амалга оширишни ўз зиммаларига оладилар:

- меҳнат қонунчилиги бузилишининг олдини олиш борасида касаба уюшмалари билан тизимли ҳамкорликни таъминлаш;

- колл-марказлар, сайёр қабулларни жорий этиш ва ишонч телефонлари тармоғини кенгайтириш орқали ижтимоий-меҳнат масалалари юзасидан аҳоли билан Қайта алоқа механизмини янада такомиллаштириш;

- тизимдаги Ҳалқаро меҳнат ташкилотининг асос солувчи Конвенцияларига оғишмай риоя этишга доир чоралари тизимини ҳар йили таҳлил қилиб бориш;

Ҳалқаро Меҳнат Ташкилотининг қуйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш:

- «Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида»ги 29-сонли Конвенция ва шу Конвенцияга Баённома;

- «Қирқ соатлик иш ҳафтаси тўғрисида»ги 47-сонли Конвенция;

- «Ҳақ тўланадиган таътил тўғрисида»ги 52-сонли Конвенция;

- «Меҳнат инспекцияси тўғрисида»ги 81-сонли Конвенция;
  - «Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги 87-сонли Конвенция;
  - «Жамоа музокараларини ташкил этиш ва юритиш ҳуқуқи принципларини қўллаш тўғрисида»ги 98-сонли Конвенция;
  - «Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида»ги 100-сонли Конвенция;
  - «Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги 103-сонли Конвенция;
  - «Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида»ги 105-сонли Конвенция;
  - «Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида»ги 111-сонли Конвенция;
  - «Иш билан таъминлаш соҳасидаги сиёсат тўғрисида»ги 122-сонли Конвенция;
  - «Қишлоқ хўжалигида меҳнат инспекцияси тўғрисида»ги 129-сонли Конвенция;
  - «Меҳнаткашларнинг вакиллари тўғрисида»ги 135-сонли Конвенция;
  - «Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида»ги 138-сонли Конвенция;
  - «Халқаро Меҳнат нормалари қўлланилишига кўмаклашиш учун уч томонлама маслаҳатлашувлар тўғрисида»ги 144-сонли Конвенция;
  - «Жамоа музокараларини олиб бориш тўғрисида»ги 154-сонли Конвенция;
- тизимдаги барча ташкилотлар раҳбарлари, кадрлар бўлими мутахассислари, ҳуқуқшунослар ҳамда касаба уюшмаси қўмитаси раисларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида меҳнат қонунчилигини бузилишларини олдини олиш ва меҳнат муносабатларини тартибга солиш масалаларида ўқув-семинарлар ташкил қилиш, шунингдек, долзарб ижтимоий-иқтисодий масалаларни муҳокама қилиш учун касаба уюшмаси фаоллари ва вакиллари билан давра суҳбатлари ташкил қилиш ҳамда ўқув семинарларига «Халқаро ва миллий меҳнат стандартлари» мавзусида тренинглар ва тушунтиришлар олиб бориш;

-тизим ташкилотлари раҳбарлари билан касаба уюшмаси қўмиталари ўртасида жамоа шартномалари тузилишида амалий ёрдам кўрсатиш ҳамда жамоа шартномаларига ходимларнинг касбий, ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ва интеллектуал манфаатларини ҳимоя қилишнинг энг долзарб масалаларининг киритилишига эришиш ва бажарилишини назорат қилишни;

-иш берувчи тизим ташкилотларда касаба уюшмаси ташкилотларини тузишга кўмаклашиб, уларнинг фаолияти учун керакли шароитлар яратишда ҳамкорлик қилади.

4. Тизимда барча жамоа шартномаларига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 2 мартдаги “Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари ходимларининг одоб-ахлоқ намунавий қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 62-сонли қарорининг тегишли бандларини киритилиши таъминланади.

5. Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси жамоа шартномасини тузиш пайтида ходимлар учун белгиланадиган устама, рағбатлантириш тўловлари, ижтимоий кафолатлар ва имтиёзларни ушбу Тармок келишувда белгиланганидан кам бўлмаслигини таъминлайди.

-устама, рағбатлантириш тўловлари, ижтимоий кафолатлар ва имтиёзларни қўллаш ва кенгайтириш тизимдаги ташкилотлар томонидан тузиладиган жамоа шартномалари асосида ўз молиявий имкониятларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

6. Иш берувчи бошланғич касаба уюшмаси фаолияти учун зарур шароитлар яратиш, янги ташкилотларда касаба уюшмаси ташкилотини тузишга кўмаклашиш, уларнинг фаолияти учун керакли шароитлар яратиш, касаба уюшмаси қўмитаси аъзоларига, юқори касаба уюшмаси органлари таркибига киритилган фаолларга қисқа

муддатли ўқувларда иштирок этишга руҳсат бериш ва бунда харажатларни иш берувчи маблағлари ҳисобидан қоплаш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Шунингдек, корхона, ташкилотларда ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари билан боғлиқ қарорлар қабул қилувчи комиссия таркибига касаба уюшмаси ташкилоти вакили киритилади.

7. Иш берувчи касаба уюшма қўмитасини уставда белгиланган фаолиятини амалга ошириши учун хона, транспорт, ташкилий техника, алоқа ва Интернетга уланиш воситалари, канцелярия моллари билан бепул таъминлаш мажбуриятини олади.

8. Иш берувчи ва тизимдаги ташкилотлар раҳбарлари меҳнат меъёрларини ишлаб чиқишда ҳамда ходимларнинг манфаатларига тегишли меъёрий ҳужжатларни қабул қилишда касаба уюшмалари органлари билан ўзаро келишадилар. Тармоқ, ҳудудий ва маҳаллий миқёсларда илмий асосланган меҳнат меъёрларини ишлаб чиқиш учун шарт-шароитлар яратиш орқали меъёрий негизни ривожлантириш ишларини давом эттиради.

9. Томонлар тармоқ ходимларининг турмуш даражаси ва ижтимоий ҳимояланишини ошириш мақсадида мазкур Тармоқ келишуви мажбуриятларининг тўлиқ амалга оширилишини таъминлаш учун мунтазам равишда чора-тадбирларни амалга ошириб боришга келишиб оладилар.

10. Томонлар Ҳалқаро меҳнат ташкилотининг “Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги 87-сонли Конвенцияга мувофиқ ташкилотларда ходимлар вакилларининг эркин фаолият кўрсатиши учун шароитлар яратишга кўмаклашади.

11. Тармоқ келишувларини бажариш яқунларини касаба уюшмалари ва иш берувчилар ташкилотларининг қўшма мажлисларида, шунингдек, меҳнат жамоалари умумий йиғилиш (конференция)ларида тегишли йилнинг 1 февралидан, жамоа шартномаларини бажарилиши 1 апрелдан кечиктирмасдан Томонлар кўриб чиқилишини таъминлайдилар.

12. Касаба уюшмаларининг қарорлар қабул қилиш жараёнидаги иштирокини таъминлаш мақсадида Республика кенгаши раиси Қўмита йиғилиши таркибига киритилишини ва кузатувчи сифатида иштирок этишини таъминлайдилар.

13. Ҳалқаро Меҳнат Ташкилотининг “Меҳнатқашлар вакиллари тўғрисида”ги 135-Конвенциясига, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1995 йил 18 декабрда 196-рақам билан рўйхатга олинган “Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил ҳақида Низом”нинг 12-бандига биноан ходимларнинг қуйидаги тоифалари мазкур Шартнома мақсадларида меҳнатқашлар вакиллари деб эътироф этилади:

- а) сайлаб қўйиладиган касаба уюшма органлари аъзолари;
- б) меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакиллар;
- в) меҳнат низолари комиссиясининг аъзолари.

II. МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ, БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ.

14. Иш берувчи:

- ходимларни меҳнат шартномасига асосан иш билан таъминлайди, уларга хавфсиз меҳнат шароитини яратади;

- ходимлар билан тузилган меҳнат шартномаси Меҳнат кодексининг 100 - моддаси 2-қисми, 1, 2 ва 6-бандлари, 106 - моддаси 2 - бандида кўрсатилган асосларда бекор қилинса, Иш берувчи ходимга мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган ишни таклиф этади ва тизимдаги мавжуд вакант жойларга ишга жойлаштириш чораларини кўради;

- касаба уюшмаларининг ҳуқуқларига риоя этиши, уларнинг фаолиятига кўмаклашиш;

- ходимларнинг манфаатларига дахлдор қарорлар қабул қилингунига қадар қасаба уюшмалари билан маслаҳатлашувлар ўтказиш, меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ва норматив ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда эса уларнинг розилигини олиш;
- қасаба уюшмаларининг таклифларини ўз вақтида кўриб чиқиш ва уларга қабул қилинган қарорлар ҳақида ёзма шаклда, сабабларини кўрсатган ҳолда хабар қилиши;
- қасаба уюшмалари органлари вакилларини улар манфаатларини ҳифо қиладиган ҳодимларнинг иш жойларига монеликсиз киритиши;
- қасаба уюшмаларига ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқ ва манфаатларига тааллуқли бўлган масадалар бўйича зарур ахборотни бепул тақдим этиши;
- қасаба уюшмаларига ўз вазифаларини бажариши учун зарур шароитларни таъминлаш;
- қасаба уюшмалари органлари таркибига сайланган ва ишлаб чиқаришдаги ишдан озод этилмаган шахсларга қасаба уюшмаларига оид мажбуриятларини иш вақтида бажариши учун вақт бериши; (бу ерда қасаба уюшмаларига оид мажбуриятларни бажариш вақти иш ҳафтаси соатлари сонининг 30 фоизидан кам бўлмаслиги керак);
- қасаба уюшмаларига жамоа шартномасида, келишувда белгиланган мақсадлар учун ва миқдорларда маблағлар ўтказиш;
- қасаба уюшмасининг аъзолари бўлган ходимларнинг ёзма аризалари мавжуд бўлганда қасаба уюшмасининг тегишли ҳисоб варағига ходимларнинг иш ҳақидан ушлаб қолинган қасаба уюшмасига аъзолик бадалларини ўз вақтида ўтказилишини таъминлаш;
- жамоа шартномалари орқали меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солиш, иш ҳақидан қонунчиликда кўзда тутилмаган ушлаб қолишларга йўл қўймаслик чораларини кўриш;
- Ходимларнинг лавозим маошлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларига асосан белгиланган тартибда ошириб борилиб, меҳнатга ҳақ тўлаш фонднинг тариф қисми ва тарифга қўшимча қисми ўртасидаги мақбул нисбатни давлат томонидан ва жамоа шартномалари воситасида ўрнатилишини таъминлайди.
- ходим Иш берувчининг ташаббуси билан бошқа ишга вақтинча ўтказилган вақтда унинг бажарган ишига қараб, лекин аввали лавозимидаги иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўлайди;
- Иш берувчи ва тизимдаги қўйи ташкилотлари раҳбарларига Қасаба уюшмалари томонидан киритилган ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқ ва манфаатларига дахлдор тақдирномалари ўн беш кун муддат ичида кўриб чиқилиб, натижаси ҳақида хабар берилади.

15. Ходимларнинг меҳнат шартномасини қасаба уюшмаси қўмитасининг олдиндан розилигини олмай туриб Иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди. Лекин қўйидаги ҳолларда қасаба уюшмаси қўмитасининг розилигини олиш талаб этилмайди:

- корхона тугатилиши муносабати билан;
- корхона раҳбари билан тузилган Меҳнат шартномасини Меҳнат кодекси 100-моддаси иккинчи қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра;
- Меҳнат кодексининг 100-моддаси иккинчи қисмининг 6-бандига кўра Иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинган тақдирда.

16. Тармоқ ташкилотларида рўйхатдаги ходимлар ўртача сонининг ўн ва ундан ортиқ фоизи ишдан бўшатилиши ходимларни оммавий равишда ишдан бўшатилиши деб ҳисобланади. (Ўзбекистон Республикаси "Аҳоли бандлиги тўғрисида"ги қонуннинг 18-моддаси). Иш берувчи ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида камида икки ой олдин тегишли қасаба уюшмаси органига ахборот тақдим этиш ва ишдан озод этиш оқибатларини енгилантиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириш мажбуриятини ўз зиммасига олади. Иш берувчи, шунингдек камида икки ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги

маълумотларни маҳаллий меҳнат органига ҳам маълум қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

17. Касаба уюшма қўмиталари иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилишга розилик сўраб киритилган тақдирномани Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 2016 йил 19 апрелдаги 2-11-сонли қарори билан тасдиқланган “Касаба уюшмаси органида иш берувчининг тақдирномасини кўриб чиқиш тартиби” асосида 10 кун муддатдан кечиктирмай кўриб чиқадишар.

18. Касаба уюшмаси органларидаги сайлаб қўйиладиган лавозимларга сайланганлиги сабабли ишлаб чиқаришдаги ишидан озод этилган ёки озод қилдирилмаган меҳнаткашлар вакилларига илтижомий жазо чораларини қўйлаш, улар билан Иш берувчи ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилиш амаллари Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексида, Ўзбекистон Республикаси “Касаба уюшмалари тўғрисида”ги қонунда ҳамда Халқаро меҳнат ташкилотининг “Корхоналарда меҳнаткашлар вакиллариининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга бериладиган имкониятлар тўғрисида”ги 135-Конвенциясида назарда тутилган чекловларга риоя қилинган ҳолда амалга оширилади.

19. Штатлар қисқартирилганда пенсияга чиқишлари учун икки йил ва ундан камроқ вақт қолган ходимларни бўшатилишида афзаллик ҳуқуқи берилади.

20. Агар ходимлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 103 - моддасининг биринчи ва иккинчи қисмларига мувофиқ ишда қолдиришда афзаллик ҳуқуқига эга бўлмасалар, у ҳолда ходимларни ишда қолдиришда афзаллик бериладиган бошқа ҳолатлари Иш берувчи ҳамда тизимдаги қўйи ташкилотларда тузиладиган жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади.

21. Ходимларни аттестациядан ўтказишдан камда 2 ой олдин ходимлар огоҳлантирилади, камда 1 ой олдин тахминий саволлар билан таништирилиши назарда тутовчи қондалар, шунингдек аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом Республика кенгаши билан келишиб тасдиқланади.

22. Тармоқда янги иш ўринларини ташкил этиш ва аҳолини бандлигини таъминлаш дастурларини ишлаб чиқиш, юридик шахсларнинг тугатилиши ва қайта ташкил этилиши натижасида бўлиши олинган ходимларнинг қонуний ҳуқуқларига риоя этиш, уларни қайта ўқитиш, малякасини ошириш, илтимой ҳимояга муҳтож шахсларни ишга жойлаштиришга эътиборни қаратиш ва бажариш бўйича тизимли чора-тадбирлар амалга оширилишини таъминлаб бориш ишлари амалга оширилади.

23. Иш берувчи тизимдаги корхона ва ташкилотларда янги иш ўринларини ташкил этиш ва аҳолини бандлигини таъминлаш бўйича Дастурлар ишлаб чиқиб, Дастурда илтимой ҳимояга муҳтож шахсларни, кам таъминланган ва имконияти чекланган болаларни тарбиялаётган оналарни, ишлаётган оналарни илтимой муҳофаза қилиш ва қўллаб-қувватлашни қонун ҳужжатларида кўзда тутилган чораларининг амалга оширилишини таъминлаб боради.

24. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сонли қарори билан тасдиқланган “Ишларнинг айлтим технологик турлари, ишлаб чиқаришлар ва иқтисодий фаолият турлари бўйича ишчиларнинг тариф ставкаларини оширишнинг тармоқ коэффициентларини қўллаш тартиби ва уларнинг миқдорлари тўғрисида Низом” талаблари тадбир қилинишини:

-кўчма ва қатнаш тусидаги ишлар учун устамалар белгиланадиган ходимлар касблари ва лавозимлари рўйхати, шунингдек устамалар миқдори иш берувчилар томонидан касаба уюшмаси қўмитаси билан келишилган ҳолда белгиланишини ва жамоа шартномаларида кўрсатилишини таъминлайди;

25. Олий касб-ҳунар таълим муассасалари битирувчилари, Ўзбекистон Республикаси Қуролли қучлари сафидан муддатли ҳарбий хизматдан қайтган шахслар, ёшлар, воёта

етмаган фарзандлари бор аёллар, ногиронлиги бор шахслар ва ижтимоий ҳимояга мухтож аҳоли катламларини бошқа тоифаларини ишга жойлаштирилишига ҳар томонлама кўмаклашади.

III. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ.

26. Тармоқ ходимлари учун иш вақтининг нормал муддати ҳафтасига қирқ соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас. Иш кунининг бошланиши ва тугаш вақти тизимдаги барча қуйи ташкилотларнинг ички меҳнат тартиби қоидалари меъёрларида белгилаб қўйилади.

27. Ходим билан Иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан ходимга тўлиқсиз иш куни ёки иш ҳафтаси белгилаб қўйилиши мумкин.

Шунингдек, ҳомиладор аёлнинг, ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи (ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи) бор аёлнинг, шу жумладан ҳомийлигида шундай боласи бор аёлнинг ёки оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилиш билан банд бўлган шахснинг илтимосига кўра, Иш берувчи тиббий хулосага мувофиқ тўлиқсиз иш куни ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилайди.

Тўлиқсиз иш вақти шарти билан ишлаш ходимнинг йиллик асосий меҳнат таътилининг муддатини, меҳнат стажини ҳисоблашни ҳамда бошқа меҳнат ҳуқуқларини бирон бир тарзда чеклашга асос бўлмайди ва ишланган вақтга мутаносиб равишда ҳақ тўланади.

28. Дам олиш ва байрам кунларида ишлатиш тақиқланади. Иш берувчининг фармойиши ёки буйруғи бўйича ишлаб чиқариш заруриятларидан келиб чиққан ҳолда айрим ходимларни дам олиш ва байрам кунлари ишга жалб этишга, жамоа шартномасида белгиланган асослар бўйича ўрнатилган тартибда йўл қўйилади.

29. Барча ходимларга ҳар йили 15 иш кунидан кам бўлмаган муддатда меҳнат таътили берилади. Корхоналарда қўшимча таътил олиш ҳуқуқини берувчи ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати, таътиллارнинг муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари тизимдаги корхоналарнинг жамоа шартномаларида белгиланади.

Календарь йили бошлангунга қадар барча таркибий бўлинмаларда касаба уюшма қўмитаси билан келишган ҳолда жорий йил учун меҳнат таътили жадваллари тузилади. Жадвал бўйича белгиланган таътидан фойдаланиш вақти ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишувга мувофиқ ўзгартирилиши мумкин.

30. Меҳнат таътили учун ҳақ меҳнат таътили бошланишидан камида уч кун олдин амалга оширилади.

31. Қонун ҳужжатлари билан белгиланган меҳнат таътилларининг умумий давомийлиги (қўшимча таътиллар билан биргаликда) 48 иш кунидан ортиқ бўлмаслиги керак.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳар йили тасдиқланадиган расмий саналарни нишонлаш даврида қўшимча ишламайдиган кунларни белгилаш ва дам олиш кунларини кўчириш тўғрисидаги Фармонида биноан қўшимча дам олиш кунлари ҳисобланади.

Бюджет ташкилоти ҳисобланмаган ташкилотларда қўшимча дам олиш кунлари меҳнат таътилига қўшимча бошқа кунлар билан бир қаторда ташкилотнинг молиявий имкониятларидан келиб чиққан ҳолда, меҳнат шартномалари ёки иш берувчи томонидан касаба уюшмаси қўмитаси билан келишиб қабул қилинадиган бошқа ички ҳужжатларда белгиланади.

32. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 142-моддаси талаблари доирасида ташкилотда иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган муддати икки ҳафтадан кўп бўлган таътил вақтини кейинги йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берадиган меҳнат стажига қўшиш мумкин (агар жамоа шартномасида акс эттирилган бўлса).

33. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 144-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар тоифаларидан ташқари қўйдаги ходимларга меҳнат таътили уларнинг хошишига кўра ёзги ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилади:

- Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги 153 - сон қарори билан тасдиқланган Ижтимоий аҳамиятли касалликлар рўйхатига асосан, ижтимоий аҳамиятга молик касалликлар бўйича ҳисобда турган ходимларга;

- бетоб оила аъзосини парваришлаётган ходимларга;

- ишлаётган пенсионерларга.

Бошқа ҳолатлар қорхоналарда тузиладиган жамоа шартномаларида имкониятлардан келиб чиқиб белгиланиши мумкин.

34. Ходимларга қуйидаги ҳолларда ҳақ тўланадиган қўшимча меҳнат таътиллари берилади:

-фарзанд туғилганида отага икки иш куни;

-оила қуриш муносабати билан уч иш куни;

- яқин қариндошларининг тўй маросимига уч иш куни;

-яқин қариндошларининг дафн маросимига уч иш куни.

Яқин қариндошлар деб: ходимнинг ота - онаси, ака - укалари, опа - сингиллари, фарзандлари, турмуш ўртоғи, шунингдек эр-хотинларнинг ота-оналари, ака-укалари, опа-сингиллари ҳисобланадилар.

35. Ходимнинг аризасига биноан унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилиши мумкин. Унинг муддати ходим билан Иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан белгиланади, лекин у ўн икки ойлик давр мобайнида жами уч ойдан ортиқ бўлмаслиги керак.

Қуйидаги ходимларга уларнинг хошишига кўра ўн тўрт календар кунидан кам бўлмаган ҳолда иш ҳақи сақланмаган таътиллари берилади:

-ишлаётган I ва II гуруҳ ногиронларига;

-икки ёшдан уч ёшгача бўлган болани парвариш қилаётган аёлларга;

-ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ болани тарбиялаётган ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларга.

Шунингдек, бетоб яқин қариндошларидан ота-онаси, турмуш ўртоғи ёки фарзандларини парваришлаётган шахсларга, уларнинг илтимосига кўра Иш берувчи билан келишган муддатга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилади.

36. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 138-моддаси ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сон қарори билан тасдиқланган “Туман коэффицентлари, шунингдек, йиллик қўшимча таътилнинг энг кам муддати қўлланиладиган табиий-иқлим шароитлари огир ва ноқулай бўлган жойлар Рўйхати”да кўрсатилмаган табиий-иқлим шароитлари ноқулай бўлган айрим жойларда ишловчи ходимлар иш ҳақига ўз маблағлари доирасида харажатлар, солиқ солинадиган базага киритилган ҳолда, қўшимча таътиллари (фақат нобюджет ташкилотларда) белгиланади.

IV. МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ, КАФОЛАТЛИ ТЎЛОВЛАР ВА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛОВЛАРИ

37. Иш берувчи тизимида меҳнатга ҳақ тўлаш, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган Ягона тариф сеткасига кўра амалга оширилади. Ягона тариф сеткаси бошланғич разряди сифатида биринчи разряд белгиланади ва амалдаги тариф коэффицентлари, шунингдек тариф ставкаларини энг кам меҳнат ҳақидан келиб чиққан ҳолда белгилаш тартиби сақлаб қолинади. Иш ҳақининг кафолатланган энг кам миқдорига оғишмай роя қилиниши таъминланади.

38. Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси аппарати ходимлари учун белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш, моддий рағбатлантириш ва ижтимоий ҳимоя шартлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 28 июндаги 487-сон қарорининг 3-илоvasи билан белгиланган шартнома мувофиқ таътиб этилади.

39. Ходимларни мукофотлаш ва уларга моддий ёрдам кўрсатиш ташкилот жамғарма маблағлари ҳисобидан амалга оширилиб, шундан:

- кадрлар қўнимсизлигига йўл қўймаслик, ходимларнинг ишдан манфаатдорлигини ошириш ва меҳнатида баҳолаш мақсадида ҳар чорак якуни бўйича бир ойлик ўртача иш ҳақи миқдоригача ходимлар рағбатлантириш;

-бир йилда бир ойлик иш ҳақи фонди миқдоридagi моддий ёрдам тўловлари;

- Қонунчиликда белгиланган миқдор ва тартибда давлат хизматчиларининг лавозим маошига меҳнатни рағбатлантириш коэффициенти;

-маҳсуе моддий рағбатлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобига меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан 10 фоиз миқдорда ходимлар меҳнатида моддий рағбатлантириш;

-Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари асосида лавозимга тайинланган мансабдор шахсларнинг умумий иш стажи, хизмат муддати, ходимларнинг умумий иш стажи учун лавозим маошига ойлик устамалар шартлар жадалига мувофиқ ҳар ойда 3 йилдан 5 йилгача -5 фоиз, 5 йилдан 10 йилгача —10 фоиз, 10 йилдан 15 йилгача — 15 фоиз, 15 йилдан 20 йилгача — 20 фоиз, 20 йилдан 25 йилгача - 25 фоиз, 25 йилдан ортик 30 фоиз миқдорларда тўланади.

-Байрам саналарида — Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги куни, Конституция куни, 8 март куни, Наврўз, Янги йил, диний байрамларда («Рўза хайит» (Ийд-ал-Фитр) ва «Қурбон хайит» (Ийд-ал-Адха) ҳамда касб байрамида Қўмитанинг ижроия аппарати ходимлари бир маргалик ойлик маоши миқдоридa рағбатлантирилади.

-ишдаги ютуқлари учун ходимларга нисбатан рағбатлантириш чоралари қўлланилиши мумкин. Хизмат вазифаларини етдикиддан ва самарали бажариб келаётган юқори малакали, ташаббускор марказий аппарат ходимларига лавозим маошининг 200 фоизи миқдоригача устамалар белгиланади. Рағбатлантириш турлари, уларни қўлланиш тартиби, афзаллик ва имтиёзлар бериш жамоа шартномаси, ички меҳнат тартиби қондалари ва бошқа локал ҳужжатларда, жамоа келишувларида, шартнома тўғрисидаги устав ва шартномаларда белгилаб қўйилади.

-Иш ҳақи, мукофотлар, қўшимча тўловлар, устамалар ва меҳнат ҳақи тизимида назарда тутилган бошқа тўловлар рағбатлантириш турларига кирмайди.

40. Иш берувчи ходимлар билан “Касаба уюшмалари куни” 11 ноябрини ҳар йили муносиб нишонлаш, молиявий имкониятлардан келиб чикиб, рағбатлантириш чораларини кўради.

41. Ходимларни ижтимоий муҳофаза қилиш ва уларнинг меҳнати самарадорлигини ошириш мақсадида ҳар ойда (жамоа шартномасига мувофиқ) транспорт харажатлари учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 35 фоизигача бўлган тўловлар ва уларга ёрдам кўрсатиш мақсадида овқатланиш харажатларини қоплаш учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 70 фоизигача бўлган тўловлар амалга оширилади.

42. Заруратга кўра, касаба уюшмаси билан келишилган ҳолда ходимлар ва (ёки) уларнинг оила аъзоларига қўйидаги ҳолатларда:

-ходим вафот этишда унинг оиласига камда ходимнинг уч ойлик маоши миқдоригача моддий ёрдам кўрсатилади, бунда моддий ёрдам хотинига (эрига) тўлаб берилади, агар ходимнинг хотини (эри) бўлмаса, моддий ёрдам фарзандларига ёки қонуний вакилларига (васийлари ва ҳомийларига) ёхуд уларнинг вояга етмаган фарзандларини

аераб олган шахсларга тўлаб берилади, шунингдек, ходим турмуш қурмаган бўлса, моддий ёрдам ходимнинг яқин қариндошлари (ота-онаси, ака-укалари, она-синиллари) ўртасида тенг улушларда тақсимланади:

-турмуш қурганда, 50, 55, 60 юбилей ёши муносабати билан ходимга бир ойлик маоши, ҳамда ходим пенсияга чиқиб кетаётганда 5 баробари миқдорида моддий ёрдам тўлаб берилади;

-ходимнинг яқин қариндошлари вафот этганда - вафот тўғрисида гувоҳнома нуسخаси тақдим этилганда меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 10 баробаригача бўлган миқдорда моддий ёрдам тўлаб берилади;

-таълимда заруратга кўра (бахтеиз ходиса, фалокат, узок муддатли касаллик сабабли даволанниш ва соғлигини тиклаш, биланинг кам таъминланганлиги ва молжиявий ҳолатининг оғирлиги) бир ойлик маоши миқдорида моддий ёрдам кўрсатилади.

43. Ходим меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра вафот этганда унинг oilасига моддий ёрдам кўрсатилиши жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади.

44. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш учун ходимларга бир йилда бир мартадан кам бўлмаслиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги 88-сонли «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорининг бажарилишини таъминлаш тизимидаги корхоналарда иш ҳақининг ўз вақтида ва тўлиқ берилиши учун иш берувчи шахсан жавобгар ҳисобланади. Мазкур меъёр барча жамоа шартномаларига киритилади.

45. Меҳнат кодексининг 161-моддаси асосида меҳнатга ҳақ тўлашнинг ҳар ярим ойда бир мартадан кам бўлмаслиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги 88-сонли «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорининг бажарилишини таъминлаш тизимидаги корхоналарда иш ҳақининг ўз вақтида ва тўлиқ берилиши учун иш берувчи шахсан жавобгар ҳисобланади. Мазкур меъёр барча жамоа шартномаларига киритилади.

46. Ходимларнинг иш ҳақидан қарздорлиги мавжуд бўлган ҳолларда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг 2014 йил 19 апрелдаги 16-15-сонли Раёсат қарори билан «Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси тизимидаги касаба уюшма органлари томонидан иш ҳақи ўз вақтида тўланиши устидан жамоатчилик назоратини олиб бориш тартиби»га кўра иш олиб борилади.

47. Жамоа шартномаларида белгиланадиган барча турдаги моддий ёрдамлар берилш ходимларнинг шахсий аризалари асосида (қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиб олиш учун берилган моддий ёрдам бундан мустасно), ташкилотнинг молжиявий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда, буйруқ билан раемийлаштирилиб, амалга оширилади. Шунингдек, ушбу моддий ёрдамларни тўлашда ташкилотлар раҳбарлари тўмонидан ҳар бир моддий ёрдам тури бўйича асословчи ҳужжатлар, яъни гувоҳномалар нуسخалари, тиббиёт муассасаларидан олинган касалликни тасдиқловчи ҳужжатлар ва бахтеиз ходисани тасдиқловчи даволатнома нуسخалари олинниши зарур.

48. Иш берувчи ишлаётган аёлларга ҳомиладорлик ва туғиш нафақалар бўйича тўловларни тўлашни кафолатлайди.

49. Тизимда ишловчи ногиронлар учун Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонунида белгиланган барча имтиёзлар яратиб берилади.

50. Иш берувчининг кўрсатмасига биноан иш берувчи ва меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажариш (малака ошириш, хизмат сафарида бўлиш, тиббий кўрикдан ўтиш, навбатчилик, дарелар ўтказиш ва бошқа турли тадбирларда қатнашиш) мақсадида ходим ўз асосий ишидан озод этилади. Агарда юқорида кўрсатилган тадбирлар иш вақтида ўтказилса, бу ҳолда ходимнинг ўртача иш ҳақи сисланиб қилинадиган мазкур тадбирлар ишдан ташқари вақтда ўтказилса, ходимга сарф

қилинган вақтига мутаносиб равишда ҳақ тўланади ёки қўшимча дам олиш вақти берилади.

51. Хизмат сафари давридаги харажатлар иш берувчи томонидан жамоа шартномаларида белгиланган миқдорда тўланади.

52. Меҳнат кодексининг 172-моддасида кўзда тутилган тартибда, ходим агарда иш берувчининг таклифига кўра бошқа жойдаги ишга кўчиб борганда қуйидагилар тўланади:

- кўчиш ва мол-мулкни кўчириб бориш билан боғлиқ харажатлар;
- янги жойда ўрнашиб олиш билан боғлиқ харажатлар;
- ходим томонидан иш берувчи билан келишиб қилинган бошқа харажатлар.

53. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Молия вазирлиги ҳамда Ўзбекистон автомобиль транспорти агентлигининг 2019 йил 22 январдаги 2-2019/ҚҚ, 9 ва 17103-сон қарори билан тасдиқланган "Автомобил транспорти ҳайдовчилари меҳнатига ҳақ тўлашнинг умумий шартлари тўғрисидаги Низом" талабларидан фойдаланади:

-Иш берувчи ҳайдовчилари меҳнатига ҳақ тўлаш Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 16 сентябрдаги 775-сон қарори билан тасдиқланган Меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тариф сеткасига асосан амалга оширилади.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 11 январдаги 6-сон "Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида"ги қарорига асосан меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткасидан фойдаланадиган ташкилотда уларнинг молиявий имкониятларидан ва хўжалик фаолияти натижаларидан келиб чиққан ҳолда, ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашни ташкил этиш учун асос сифатида Ягона тариф сеткасининг оширилган тариф коэффицентлари белгиланиши мумкин.

Шунингдек, қуйидагилар ҳайдовчиларининг иш ҳақи ҳисобланади:

- бажарилган иш ёки ишланган вақт учун тўланадиган ҳақ;
- раи бағлангирувчи ва компенсацияловчи устама ва қўшимча ҳақлар;
- ишдаги ишлаб чиқариш натижалари учун мукофотлар;
- маҳсуе турдаги мукофотлар;
- бир йиллик иш якунлари бўйича мукофотлар;
- молдний ўрдам;
- бир йўла мукофотлар;
- солиқ кодексинда назарда тутилган бошқа тўловлар.

54. Ходимга тегишли мол-мулкдан фойдаланганлик учун харажатлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 173-моддаси талаблари доирасида иш берувчининг розилиги билан ва унинг маишаатлари йўлида ходим ўзига тегишли мол-мулкдан фойдаланганда транспорт воситаларининг амортизацияси ва улардан фойдаланганлик учун харажатлар, шунингдек асбобларнинг, техник воситаларнинг ёки ўзга мол-мулкнинг амортизацияси иш берувчи ҳисобидан тўланади. Ана шу харажатларни тўлашнинг миқдори ва тартиби жамоа шартномасида белгиланади.

55. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сонли фармовига асосан мамлакатимизда пандемия даврида ходимлар कोरोनाвирусига чалинганда ёки оиласи Иш берувчи томонидан Коронавирус инфекцияси билан зарарланиши ёки зарарланган деб гумон қилиниши муносабати билан карантинга жойлаштирилган ота-оналар (улар ўрнини босувчи шахслар, васийлар, хомийлар), шунингдек, уларнинг 14 ёшгача бўлган боласини парвариш қилаётган шахсларга ўртача ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдоринда вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси тўланади;

-коронавирус инфекцияси билан зарарланиб, карантинга жойлаштирилган 14 ёшга тўлмаган боланинг ота-онаси (унинг ўрнини босувчи шахслар, васийлар, хомийлар) бўлган ходимлар билан меҳнат шартномаларини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш тақдирланади.

-карантинга оид чоралар амал қилини даврида иш берувчилар ходимларни, айниқса хомиладор аёллар, кексалар, имконияти чекланган ҳамда сурункали касалликка чалинган шахсларни, уларнинг розилиши билан, иш ҳақлари сақланган ҳолда масофадан туриб ишлаш усулига, қулай иш графигига ёки уйдан туриб ишлашга ўтказишлари мумкин.

56. Мамлакатимизда Карантин қоидалари кучайтирилганда ходимлар иш берувчилар томонидан ўз ҳисобидан таътиллارга мажбурий равишда чиқариб юборилганда Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 374-моддасига асосан ишланмаган вақт учун асосий иш ҳақи қисман сақлаб қолинган ҳолда ҳақ тўлаш мажбуриятини олади.

V. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

57. Ходимлар меҳнат вазифаларини меҳнат шартномалари ва ички меҳнат тартиби қоидаларига риоя қилган ҳолда бажарадилар.

58. Барча меҳнат вазифаларини етдикидидан бажарган, самарали натижаларга эришган ходимларни ташаккурнома, қимматбахо соғиналар ва фахрий ёрликлар билан тақдирлаш, тизимда турли номинациялар бўйича унвонлар бериш, давлат ва тармоқ мукофотларига тавсия этиш орқали рағбатлантирилади.

59. Меҳнат интизомини бузганлик учун интизомий жазоларни қўллашга белгиланган муддатлар (Меҳнат кодексининг 182-моддаси) ўтиб кетгандан кейин йўл қўйилмайди.

60. Интизомий жазо қўлланилишидан аввал ходимдан ўзма равишда тушунтириш хати талаб қилиниши лозим.

61. Тизимда ходимларга ишбаган меҳнат интизომи шартларининг қўлланилишини Меҳнат кодексининг 174-184-моддалари ҳамда мазкур келишувга киритилган талабларга асосан амалга оширади.

62. Иш берувчи ходимлар ўртасида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган тушунтириш ва ташкилий ишларни олиб бориш, жойларда низоларга олиб келувчи вазиятларининг олдини олишга қаратилган чораларни кўриб боради.

VI. МЕҲНАТ НИЗОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ

63. Томонлар, ижтимоий шериклик тамойилларини тан олган ҳолда, Келишувни бажарилишида юзага келган ҳар қандай низоларнинг олдини олиш чораларини кўришни ўз зиммасига оладилар.

64. Якка меҳнат низолари “Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 12.01.2015 йилдаги 20-66-с”-сонли ва Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг 15.01.2015 йилдаги 01-СП-сонли қўшма қарори билан тасдиқланган “Якка меҳнат низолари комиссиялари фаолиятини ташкил этиш юзасидан тавсиялар” асосида ишлаб чиқилган Низом асосида кўриб чиқилади.

65. Жамоаларга доир меҳнат низолари ўзаро ишонч ва ҳурмат билан, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари асосида ҳал этилади.

66. Якка меҳнат низолари комиссиялари ходимларнинг муносабатларини кўриб чиқиб, улар юзасидан қонуларга мувофиқ тегишли жавоб берадилар.

VII. MEХНАТ МУҲОФАЗАСИ ВА ГИГИЕНАСИ

Иш берувчи:

67. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 12 ноябрдаги 245-сонли қарори билан тасдиқланган “Корхоналар ва ташкилотлар ва муассасаларда меҳнатни муҳофаза қилиш жамғармасини ташкил этиш ва унинг маблағларидан фойдаланиш тартиби тўғрисида Низом”га биноан Меҳнатни муҳофаза қилиш жамғармасини тузади ҳамда уни ходимларнинг меҳнат шарт-шароитларини яхшилаш ва муҳофаза қилишга йўналтирилган чора-тадбирларни молиялаштиришга сарфлайди.

68. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15 сентябрдаги 263-сон қарори билан тасдиқланган “Иш ўринларини меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низомга мувофиқ аттестациядан ўтказишни таъминлайди.

69. Касаба уюшмаси кўмиталарини ишлаб чиқариш объектларини ва ишлаб чиқариш воситаларини синаш ҳамда фойдаланишга қабул қилиш бўйича комиссиялар ишида мустақил эксперт сифатида иштирок этиш, тиббий-меҳнат эксперт комиссияси мажлисларида иштирок этишини таъминлайди.

70. “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Қонунга, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар ва норматив ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ корхоналарда хавфсиз ва гигиена талабларига жавоб берадиган меҳнат шароитларини яратиб беради.

71. Иш берувчи ташкилотларнинг жамоа шартномаларида меҳнат муҳофазаси тадбирларига (ҳар йили) зарур маблағларни ажратилишини таъминлайди. Меҳнат муҳофазаси бўйича битим тузилишини, ундаги тадбирларга зарур миқдордаги маблағларни ажратилишини ҳамда уларнинг мақсадли сарфланишини таъминлайди.

72. Ташкилотлар ходимларининг сони эллик киши ва ундан ортиқ бўлган ҳар бир ташкилотда меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига риоя этилишини таъминлаш, уларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга ошириш мақсадида меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати ташкил этилади ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича тегишли тайёргарликка эга бўлган мутахассис лавозими жорий этилади. Эллик дона ва ундан ортиқ транспорт воситаси мавжуд бўлган ташкилотда йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ҳам ташкил этилади ёки йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича мутахассис лавозими жорий этилади.

73. Ходимларининг сони эллик нафардан кам бўлган ташкилотда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматини ташкил этиш ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича мутахассис лавозимини жорий этиш тўғрисидаги қарор иш берувчи томонидан мазкур ташкилот фаолиятининг ўзига хос хусусияти ҳисобга олинган ҳолда қабул қилинади. Меҳнатни муҳофаза қилиш хизматининг вазифалари меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги хизматлар бозорининг профессионал иштирокчилари томонидан шартнома асосида амалга оширилиши мумкин.

74. Меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларни ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқади.

75. Ташкилотлар раҳбарлари ва мутахассисларининг меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича тайёрланиши, қайта тайёрланиши, малакаси оширилиши ва билимлари текширилишини ташкил этади.

76. Меҳнат жараёнида соғлиғига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарарли омиллари таъсир этадиган ходимлар учун Меҳнат кодексининг 117-моддасига мувофиқ иш вақтининг ҳафтасига ўттиз олти соатдан

ошмайдиган қисқартирилган муддати белгиланади. Шунингдек ушбу ходимлар учун Меҳнат кодексининг 137-моддасига мувофиқ йиллик қўшимча таътил берилади.

77. Ходимларни ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 24 июндаги 177-сонли қарори билан тасдиқланган “Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш қоидалари” талабларига мувофиқ ҳолда суғурта қилишни ташкил этади.

78. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 214-моддаси ва Соғлиқни сақлаш вазирининг 2012 йил 10 июлдаги “Ходимларни тиббий кўриқдан ўтказиш тартиби тўғрисида”ги 200-сонли буйруғи билан тасдиқланган Низом талабларига риоя қилган ҳолда ходимларни дастлабки ва даврий тиббий кўриқдан ўтказади, бунда ходим чикимдор эмаслиги ҳақида эслатиб ўтади.

79. Касаба уюшма органлари барча босқичларда меҳнат муҳофазаси, шунингдек иш берувчилар томонидан бу борада ўз мажбуриятларини бажарилишини назорат қилади.

80. Меҳнатни муҳофаза қилиш ҳолатини ўрганиш, иш берувчиларнинг жамоа шартномалари ва Тармоқ келишувларида назарда тутилган меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича мажбуриятлари бажарилишини таъминлайди.

81. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 11 февралдаги “Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш тўғрисида”ги 60-сонли қарори билан тасдиқланган қоидаларга мувофиқ меҳнатда жабрланган ва боқувчисини йўқотган оилаларга бир йўла ва ойма-ой тўланадиган нафақаларни ҳамда бошқа тўловларни тўланишини таъминлайди.

82. Республика кенгаши билан “Меҳнатни муҳофаза қилиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланиш ва касб касалликларини олдини олиш” бўйича қўшма чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда унинг бажарилишини таъминлайди.

83. Меҳнатни муҳофаза қилишга оид талабларга риоя этилиши устидан давлат назорати ва текширувини амалга оширувчи органларнинг кўрсатмаларини бажаради ҳамда касаба уюшмаларининг ва ходимлар бошқа вакиллик органларининг тақдимномаларини кўриб чиқади ва тегишли чораларни кўради.

84. Ташкилотларнинг тармоқ касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан “Меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан” ўтказиладиган Республика кўриқ-танловида иштирок этишини таъминлайди.

85. Ноқулай меҳнат шароитларида банд бўлган ходимлар вақти-вақти билан мажбурий тиббий кўриқлардан ўтказилади.

86. Иш ўринларини меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказади.

87. Норматив ҳужжатлар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда бошқа норматив ҳужжатлар талабларига риоя этиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш мақсадида меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссия тузилади.

88. Ўзбекистон Республикаси “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Қонуни (янги таҳрири) 31-моддасига мувофиқ меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил этилган шахсга ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариши учун ҳар ҳафтада камида икки соат иш вақти ажратилади ва бу вақт учун иш жойи (лавозими) бўйича ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади. Шунингдек, иш берувчи касаба уюшма кўмитаси билан келишган ҳолда меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилларини ўқитади ва рағбатлантиради.

89. Касаба уюшмалари ва ходимларнинг бошқа вакиллик органлари, шунингдек ходимларнинг ўзи меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил этган шахслар конун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

90. Томонлар ходимлар меҳнатини муҳофаза қилиш бўйича Ўзбекистон Республикасининг конун ҳужжатларида назарда тутилган кафолатларга риоя этиш ва имтиёзлар берилишини таъминлайди.

VIII. ИЖТИМОЙ СУҒУРТА. ИЖТИМОЙ ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР:

91. Жамоа шартномалари ва келишувлари орқали кам таъминланган оилаларга, болали оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига моддий ёрдам кўрсатиб борилади.

92. Ишлаётган ходимлар ҳамда уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, хавфсиз ва қулай меҳнат шароитлари яратиб бериш мақсадида, Иш берувчи ва Республика кенгаши ўзаро келишилган ҳолда зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

-ижтимоий йўналтирилган Давлат дастурларини амалга ошириш ишларида фаол иштирок этиш, кам таъминланган ва имконияти чекланган болаларни тарбиялаётган оилаларни, ишлаётган оналарни ижтимоий муҳофаза қилиш ва қўллаб-қувватлашнинг конун ҳужжатларида кўзда тутилган чораларини амалга оширилишини таъминлаш;

-Вазирлар Маҳкамаси фармойиши асосида Наврўз ва Мустақиллик байрамлари арафасида ёлғиз кексалар, пенсионерлар, ногиронлар, имконияти чекланган болалар, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун ҳар йили умумхалқ хайрия хашарларини ўтказиш;

-кўп болали ва кам таъминланган оилаларга, имконияти чекланган болаларни тарбиялаётган оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига моддий ёрдам кўрсатиш;

-узок муддатли фойдаланиладиган товарлар хард қилиш, уй-жой қурилишига ҳақ тулаш, уй-жой сотиб олиш учун ходимларга фоизсиз ссудалар берилишига иш берувчи кўмаклашади (жамоа шартномасига мувофиқ белгиланади).

93. Иш берувчининг айби билан меҳнатда майиб бўлган жабрланувчилар-ногиронларни, кам таъминланган кўп болали ҳамда етим боласи бор оилаларни, узок муддат ишлаган, айни вақтда қаровсиз, ёлғиз қарияларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга моддий ва амалий ёрдам кўрсатилади.

94. Иш берувчининг молиявий имкониятларидан келиб чиқиб, кўп йиллар давомида тизимда фаолият юритган ёлғиз қариялар, пенсионерлар ва ногиронларга соғломлаштириш учун бепул йўлланмалар ажратади.

95. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикаси санаторий-курорт муассасаларида ва болалар оромгоҳларида соғломлаштириш ҳамда дам олиши учун йўлланмаларни иш берувчининг молиявий шароитидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади (жамоа шартномасига мувофиқ белгиланади).

IX. АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ. АЁЛЛАР ВА ОИЛАВИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ БИЛАН МАШҒУЛ ШАХСЛАРГА БЕРИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

96. Иш берувчи тармоқда меҳнат фаолиятини юритаётган аёлларнинг меҳнат ҳуқуқлари ва ижтимоий кафолатларини таъминлаш борасида Халқаро меҳнат ташкилотининг қуйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этади:

-“Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида”ги 29-сонли Конвенция;

-“Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тулаш тўғрисида”ги 100-сонли Конвенция;

-“Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги 103-сонли Конвенция;

-“Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида”ги 105-сонли Конвенция;

-“Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида”ги 111-сонли Конвенцияларига.

97. Жамоа шартномалари ва Келишувларида куйидагилар назарда тутилишини таъминлаш:

-хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш мажбуриятларини ташкилотларнинг ва улар бўлинмаларнинг вақфлатли шахси зиммасига юклаш;

- ишга қабул қилиш ва хизмат бўйича кўтаришда хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятлар яратиш;

- хотин-қизлар ва эркеклар меҳнатига ҳақ тўлашда нотенгликни бартараф этиш талаблари киритилишини таъминлайди.

98. Аёллар ва ёшларга имтиёзлар бериш ҳамда улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш мақсадида:

- болали аёлларга моддий ёрдам кўрсатиш ва қисқартирилган иш вақтини ўрнатади;

- тиббий хулосага мувофиқ ҳомиладор аёлларга оғирроқ ишлар ёки ноқулай ишлаб чиқариш омиллари таъсиридан ҳоли бўлган иш ўринларини ажратиш имтиёзларини беради.

99. Касаба уюшмалари билан биргаликда тизимдаги барча қуйи ташкилотларда тузиладиган жамоа шартномаларига аёллар ва ёшларга имтиёзлар бериш бўйича алоҳида бўлимлар киритилишига эришади.

100. Касаба уюшма қўмитаси аёллар меҳнат шароитларини яхшилашга кўмаклашишни ўз зиммасига олади, аёллар меҳнати ва соғлиги муҳофазаси бўйича ижтимоий дастурнинг бажарилишида Иш берувчига яқиндан ёрдам беради.

101. Томонлар биргаликда жойларда хотин-қизларнинг ҳуқуқий савияси ва дунёқарашини ошириш мақсадида қизиқарли ва тарбиявий ўқув семинар-тренинглар ўтказилишини таъминлайдилар.

102. Жамоа шартномалари ва келишувларида аёллар ва ёшларга имтиёзлар бериш, улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш масалаларини назарда тутадиган имтиёзлар киритилишини назорат қилади.

X. ЁШЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

103. Тизимдаги корхоналар фаолиятида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида Томонлар куйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро Меҳнат Ташкилотининг “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли ва “Болалар меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилиш чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенцияларига биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга риоя этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

- ёш оилалар аъзолари бўлган ходимларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш.

104. Томонлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида кўзда тутилган куйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

а) ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимлар учун (МК 116, 135, 143, 144, 202, 203, 214, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246 – моддалари);

б) ишни таълим билан бирга қўшиб олиб бораётган ходимлар учун (МК 103, 143, 144, 249, 250, 254, 255, 256, 257, 258-моддалари);

в) таълим муассасаларини битирган ходимлар учун (МК 68, 103, 247¹-моддалар).

105. Иш берувчи ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга меҳнатни муҳофаза қилиш, иш вақти, таътиллار ва бошқа меҳнат шартлари соҳасида қўшимча имтиёзлар бериш ҳамда касб-хунар таълими муассасаларида ёш мутахассисларни тайёрлаш, уларни Иш берувчининг тизимдаги қуйи ташкилотлари фаолиятига жалб этиш борасида аниқ мақсадга йўналтирилган ишларни олиб бориш мажбуриятини олади.

106. Таълим муассасаларида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб, ўқув режасини бажараётган ходимларга Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига белгиланган имтиёзларга қўшимча тарзда, ишни таълим билан қўшиб олиб бориш учун зарур бўлган кундалик иш вақтининг бошланиши ва тамом бўлиши ходимга мақбул вақти ўрнатилиши кафолатланади.

107. Ёшларни миллий истиқлол ғояси руҳида тарбиялаш, уларни турли ёт диний-экстремистик оқимлар таъсирига тушиб қолишларидан, зарарли одатларга берилиб кетишларидан муҳофаза қилиш мақсадида давлат ва ҳуқуқ-тартибот органлари, республикада фаолият кўрсатаётган жамоат ташкилотлари ҳамда жамғармалар билан ҳамкорликда ахлоқий-тарбиявий мавзуларда давра суҳбатлари, учрашувлар ташкил қилинади.

108. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 84-моддасига асосан ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларининг ҳамда олий ўқув юртларининг тегишли таълим муассасасини тамомлаган кундан эътиборан уч йил ичида биринчи бор ишга қираётган битирувчилари ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмаслигини таъминланади.

109. Узоқ муддат фойдаланиладиган товарлар харид қилиш, уй-жой қурилиши, шунингдек сафарбарлик чакируви захирасида хизмат ўташга ҳақ тўлаш учун ёш ходимларга фойсиз ссудалар берилишига иш берувчи кўмаклашади.

110. Ҳар бир меҳнат жамоасида “Устоз-шогирд” тизимини жорий этиб, бунда, таълим муассасаларини тамомлагандан кейин биринчи марта ишга қабул қилинган ходимларга бир йил давомида тажрибали ходимни устоз сифатида бириктириш ҳамда Устоз ходимларни рағбатлантириш миқдорини жамоа шартномаларида белгилашни таъминлайди.

111. Касаба уюшма кўмитаси ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассисларни жалб қилишга кўмаклашиш, янги ишга қабул қилинган ёшларнинг иш жойларида қўнимлилигини таъминлаш бўйича иш олиб бориш ҳамда касб-хунар таълими муассасаларининг битирувчиларига меҳнат муносабатлари соҳасида қўшимча имтиёзлар ўрнатиш учун иш берувчига таклифлар киритиш мажбуриятларини олади.

ХІ. МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАР, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ва СПОРТНИ ОММАЛАШТИРИШ, МЕХНАТКАШЛАР ва УЛАРНИНГ ОИЛА АЪЗОЛАРИНИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ

112. Мазкур масалаларда Томонлар қуйидагиларни ўз зиммаларига оладилар:

- тизимдаги ҳар бир ташкилотларида Маънавият ва маърифат хонасини ташкил этиш ва уни Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар ҳамда плакатлар, стендлар билан таъминлаш;

- Иш берувчининг тасарруфида бўлган кутубхоналарни ташкилот ҳисобидан янада ривожлантириш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш ишларини ўтказиш, жиҳозларни янгилаб бориш;

- ходимларнинг маданий ҳордик чиқаришлари, жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишларига шароит яратиш;

- ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида бадий ҳаваскорликни ривожлантириб боришни ҳар тарафлама қўллаб қувватлаш, уларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказишлари учун жойлардаги музейларга ҳамда тарихий ёдгорликларга бой бўлган республиқамиз ва унинг ҳудудларига саёҳатлар уюштириш;

- умумхалқ байрамларини нишонлаш кунларида турли мусобақалар, кўрик танловларини ташкил этиш;

- ходимлар, айниқса ёшларни маънавий-маърифий, ғоявий-мафкуравий дунёқарашини янада ошириш, сиёсий ва ҳуқуқий билимини ривожлантириш, интеллектуал салоҳиятини такомиллаштириш мақсадида, турли соҳа вакилларини жалб этган ҳолда давра суҳбатлари, маънавий-маърифий тадбирлар, “Маърифат соатлари”ни ўтказиб бориш;

- ходимлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш, дам олдириш билан боғлиқ тадбирларни касаба уюшма қўмитасининг тавсияси асосида ташкил этиш;

- жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун моддий ва бошқа шароитлар яратиб бериш ҳамда меҳнат жамоасида ходимлар гимнастикасини жорий этиш;

- соғлом турмуш тарзи ва оммавий спортни ривожлантириш мақсадида тизимдаги меҳнат жамоаларида фаолият юритаётган бир нафар ходимга “Спорт тарғиботчиси” кўшимча вазифасини юклаш ва унинг базовий лавозим маошига 20 фоиз миқдорида устама белгилаш;

- иш вақтидан сўнг (ҳафтада камида бир марта) тизимдаги меҳнат жамоаларида рағбар ва барча ходимларнинг жисмоний-тарбия ва спорт машғулотлари (югуриш, стритбол, футбол, бадминтон, волейбол, баскетбол, стол тенниси, сузиш ва бошқалар) билан шуғулланишини ташкил этиш;

- касаба уюшмаси фаолларини касаба уюшмаси фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ўқитишни ўз зиммасига оладилар.

113. Иш берувчи ходимлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш дам олдириш, маънавий-маърифий ва спорт тадбирларини амалга ошириш мақсадида маблағлар ажратади.

114. Республика кенгашининг «Энг намунали бошланғич ташкилот» республика кўрик танловида тизимдаги ташкилотлар иштироки таъминланади.

115. Меҳнат таътили даврида ходимлар учун республикадаги санаторий ва дам олиш масканларида, ёзги таътил даврида ходимларнинг фарзандларини болалар дам олиш оромгоҳларида хўжалик ҳисобидан соғломлаштириш ва дам олдириш ишлари ташкил қилинади.

116. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш ҳамда дам олиши учун йўлланмалар Иш берувчи тизимидаги бошланғич касаба уюшма қўмиталари томонидан бериладиган буюртмалар асосида, улар томонидан тўланган ижтимоий солиқ тушумларидан ва касаба уюшмасига аъзолик бадалларидан тушган маблағларнинг соғломлаштиришга ажратилган миқдорига мувофиқ равишда берилди. Томонлар тизимда болалар соғломлаштириш оромгоҳлари мавжуд бўлса ёки янги ташкил этилса, уларни моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, мавсумга ўз вақтида тайёрлаш ва маблағ ажратилишини таъминлайди.

117. Томонлар тизимдаги ташкилотларда қабул қилинаётган жамоа шартномаларига соғломлаштириш учун иш берувчи томонидан ўтказилаётган маблағлар ҳисобидан кўп йиллар давомида тизимда фаолият юритган ёлғиз қариялар,

пенсионерлар ва ногиронларга бепул йўлланмалар ажратиш бўйича имтиёзлар киритилишини таъминлайди.

ХII. КЕЛИШУВНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИДА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕХАНИЗМИ БАЖАРИЛИШИ УЧУН ТОМОНЛАРНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ.

118. Мазкур Тармоқ келишувига имзо чеккан ҳар икки тараф унинг мақсадларини рўёбга чиқиши учун ўз ваколатлари доирасида масъулиятни тан оладилар ва юзага келиши мумкин бўлган муаммоларни ҳал этилишида ҳамкорлик қилиш мажбуриятини оладилар ва тармоқ ходимларини ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ифодаловчи ягона вакили деб Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгашини тан олади.

119. Томонлар мазкур Тармоқ келишувининг амал қилиш даврида қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

- а) Ижтимоий меҳнат муносабатларининг энг муҳим масалалари юзасидан Томонларнинг манфаатларига тааллуқли қарорлар қабул қилишдан олдин ўзаро маслаҳатлашувлар ўтказди;
- б) Заруратга қараб, лекин камида йилда бир марта Тармоқ келишувининг бажарилишини Томонлар, ҳамкорликда ўтказиладиган мажлисларда муҳокама қилиб боради ҳамда ушбу масала бўйича Иш берувчининг таркибидаги корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг ҳисоботларини эшитади;
- в) Тармоқ келишуви бажарилишининг йиллик якуни тўғрисидаги ахборот ҳар икки томон вакилларидан иборат бўлган комиссия томонидан тайёрланади ва Томонларнинг қўшма мажлисида муҳокама қилинади.
- г) Тармоқ келишувини тузган Томонлар уни барча меҳнат жамоаларига ва касаба уюшма органларига етказишни таъминлайди;
- д) Тизимдаги қуйи ташкилотларни Республика кенгаши касаба уюшмасига аъзоликка жалб қилишида Томонлар ҳамкорлик қиладилар;
- е) Тармоқ касаба уюшмаси аъзоларининг ёзма аризалари асосида касаба уюшмаси аъзолик бадаллари Корхона бухгалтерияси орқали пул ўтказиш йўли билан тўланиб борилишини мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

120. Ушбу Тармоқ келишувининг белгиланган муддати тугагач, тегишли йилнинг январь ойидан, тизимдаги қуйи ташкилотларда эса жамоа шартномаларини – март ойидан кечиктирмай тузишни таъминлайди.

121. Ушбу Тармоқ келишувининг тўлиқ ва аниқ бажарилиши учун Томонлар масъулдирлар. Шунингдек, Тармоқ келишувининг бирон-бир банди бажарилмаган тақдирда Томонлар қонунда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

2021 йил “ ___ ” _____ да Тошкент шаҳрида тузилган

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи
ходимлари касаба уюшмаси
Республика кенгаши раиси

Р.Қ.Холматов

Ўзбекистон Республикаси
Ветеринария ва чорвачиликни
ривожлантириш давлат
қўмитаси раиси

Б.Т.Норқобилов

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
BANDLIK VA MEHNAT
MUNOSABATLARI VAZIRLIGI
« 18 » 06 20 21 YIL
№ 526